

ОСТАННІ НОВИНИ

07.04	СРС-2026: результати та відеозаписи телеконференції в Україні
17.04	Мелісовий цукор для наловів та десерти: у магазинах делікатеси коштує дорого
17.04	Ед Шіран оголосив про паузу в кар'єрі: що змусило артиста до цього кроку
17.04	Як підняти черешні у червні: поради будуть солодкими та соковитими
17.04	Майже два роки рідні вилітали у дивок на Тодороському: напарнику загинув солдат зі Львівщини
17.04	росія знову вилітає ЗСУ в ударі дронами по автобусі з дітьми з білорусь: в Генштабі відповіли
17.04	Ідеально для вечір: прости речей салату з куркою, кукурудзою та секретним інгредієнтом

Священник сховав реліквію в ящику з вугіллям, але експедиція знала, де її шукати: в Києві презентували факсиміле Турівського Євангелія XI століття

Ганна ГОРОБЕЦЬ, «ФАКТИ»

У Києві, в Національному музеї історії України, відбулася презентація факсимільного видання рукописного Турівського Євангелія, яке створено в Києві у часи княжої Русі, у XI столітті. Зараз цей неовічний рукопис зберігається у Вільно, в Бібліотеці імені Врублевських Академії наук Литви. Керівниця проєкту «Повертаємо в Україну культурну спадщину» директорка видавництва Ганна Горобець розповіла, що до цього було видано факсиміле одинадцяти старовинних українських книг. Тож Турівське Євангеліє — дванадцятє. Оригінали цих пам'яток зберігаються за кордоном.

— Зазначу, що близько 90 відсотків української рукописної спадщини знаходиться, на жаль, в країні-агресорці, — зазначила Ганна Горобець. — Дев'ять відсотків — в Європі, децю є у США та лише близько одного відсотка — в Україні.

«Білоруські депутати звернулися в українське посольство: мовляв, як ми посміли видати факсиміле пам'ятки, яка, як вони вважають, «належить» їхній країні»

Ганна Горобець (на фото у заголовку) стисло розповіла про всі дванадцять факсимільних видань старовинних книг, виданих на сьогоднішній день в рамках проєкту «Повертаємо в Україну культурну спадщину». Виважається, одне з них — факсиміле Лавришівського Євангелія XII-XIV століть — викликало ледь не міжнародний скандал. Претензі надрудили від депутатів парламенту білорусь. Це сталося ще до повномасштабної війни.

— Коли ми видали факсиміле Лавришівського Євангелія, до нас звернулося посольство України в Мінську, — каже Ганна Горобець. — Українські дипломати пояснили нам, що в білорусі ця пам'ятка вважають своєю. Президент Лукашенко заявив, що це надавання з білоруських книжок і що слід добитися від польської сторони, щоб вона (Польща) її віддала (оригінал Лавришівського Євангелія зберігається у Кракові, в Бібліотеці Чотториських). — Авіт. Забрали у поляків оригінал білорусам не вдалося, і вони почали добуватися, щоб їм передали хоча б копію. Польська сторона відмовила білоруській, а нам копію надала. Причому на безоплатній основі. І от коли ми видали факсиміле Лавришівського Євангелія, депутати парламенту білорусі звернулися в посольство України з офіційним запитом. Мовляв, як ми посміли видати факсиміле книги, яка, як вони вважають, «належить» їхній країні. Наш посол зателефонував мені, співстав, чи можемо прийти та в Києві і довести, що то українська писемна пам'ятка. Тож ми з науковцем Віктором Мусієнком (до речі, він з 2022 року служив у ЗСУ, звільнився з війська днями) поїхали в Білорусь і провели презентацію факсимільного видання Лавришівського Євангелія, на яку приїшов міністр культури білорусь. Пан Віктор Мусієнко фактично довів, що це рукописну книгу створено в Україні. Зокрема, він казав, що там (в тексті церковнослов'янською мовою. — Авт.) десять тисяча помилок, які могли зробити тільки носії української мови. Тож ця книгу переписували саме на території України.

Обкладинка оригіналу Лавришівського Євангелія (Фото з Вікіпедії)

«Збереглося лише десять аркушів Турівського Євангелія»

Перед початком презентації факсимільного видання Турівського Євангелія Ганна Горобець дала інтерв'ю «ФАКТИМ».

— На яких умовах литовська сторона надала вашому видавництву можливість працювати з оригіналом Турівського Євангелія? — ставлю питання пані Ганні.

— На умовах безоплатної співпраці: гроші вони з нас не взяли.

— Як технічно була організована робота з оригіналом? Ваші фахівці поїхали в Бібліотеку імені Врублевських Академії наук Литви?

— Ні, не так. Було використано сучасні технології: литовські друзі виклали електронні копії аркушів Турівського Євангелія у хмарне сховище, і ми завантажили їх зайдти. Все це офіційно — згідно з договором.

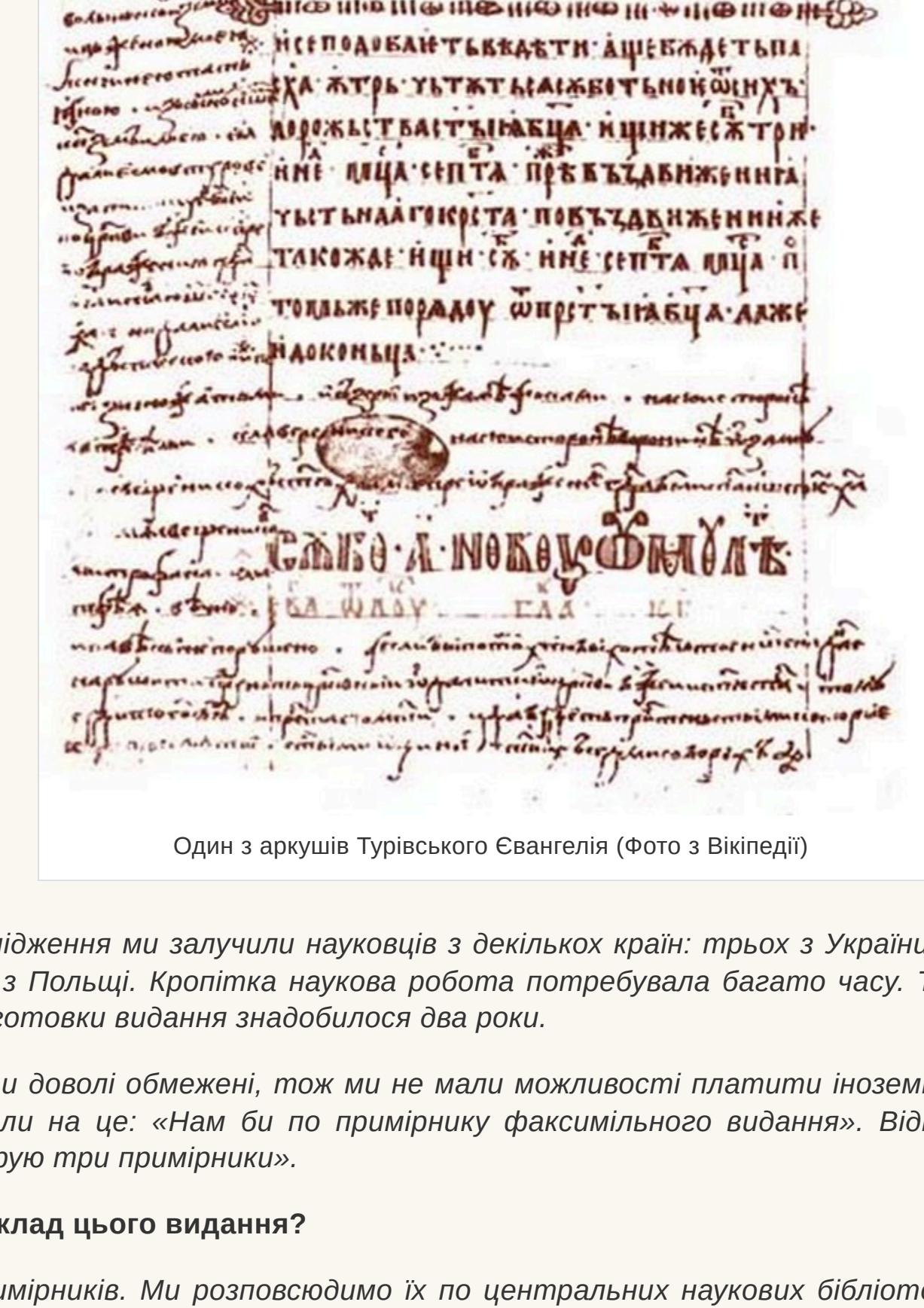
До речі, значу, що зараз це одна з українських організацій звернулася до Бібліотеки імені Врублевських Академії наук Литви з проханням подарувати з іншої старовинної книжки, так для них це вже було не безплатно. Я сказала представникам цієї української організації, що слід було сказати мені та я попросила б литовських друзів. Адже все одне факсимільне видання тої книжки буде робити наша видавництво — ми маємо вже чималий досвід, тож завжди для підготовки факсимільних видань в Україні звертаємося до нас.

— Маєте відповідне обладнання?

— Ні, адже у нас не друкарня, в видавництво — ми готуємо книги до друку.

— Скільки тривала робота з підготовки факсимільного видання Турівського Євангелія?

— Два роки. Тут слід сказати, що збереглося тільки десять аркушів рукописної книги, тобто двадцять сторінок. Але це, я б сказала, досить цінні сторінки, адже вони XI століття — часів правління великого князя Ярослав Мудрого.

Один з аркушів Турівського Євангелія (Фото з Вікіпедії)

Для їх дослідження ми залучили науковців з декількох країн: трьох з України, двох з Литви та одного з Польщі. Кропітка наукова робота потребувала багатьох часу. Тому й вишло, що для підготовки видання знадобилося два роки.

Наші кошти доволі обмежені, тож ми не мали можливості платити ноземним науковцям. Вони сказали на це: «Нам би по примірнику факсимільного видання». Відповіла їм: «Так я вам подарую три примірники».

— Який наклад цього видання?

— Сто примірників. Ми розповсюдили їх по центральних наукових бібліотеках у кожному регіоні України та провідних музеях, як-от Національний заповідник «Софія Київська», Національний музей історії України, обидва Музеї Києва і Друкарства (в Києві і в Сестрозі). Це моя мрія — щоб у всіх областях країни був колекція наших факсимільних видань. Свісно у тому, щоб науковці на місцях мали доступ до факсиміле старовинних українських книг. Окрім того, ми даруємо наш факсимільні видання ноземним науковим центрам, бібліотекам і вченим. До речі, зараз ми завершуємо переклад англійською мовою Турівського Євангелія та його наукового дослідження. Плануємо видати цю книгу у червні-листі.

Факсимільне видання Турівського Євангелія видали накладом 100 примірників (Фото з фейсбуку)

— В яку суму вам обійшовся один примірник?

— Разом з авторськими гонорарами українським вченим — понад 3 тисячі гривень.

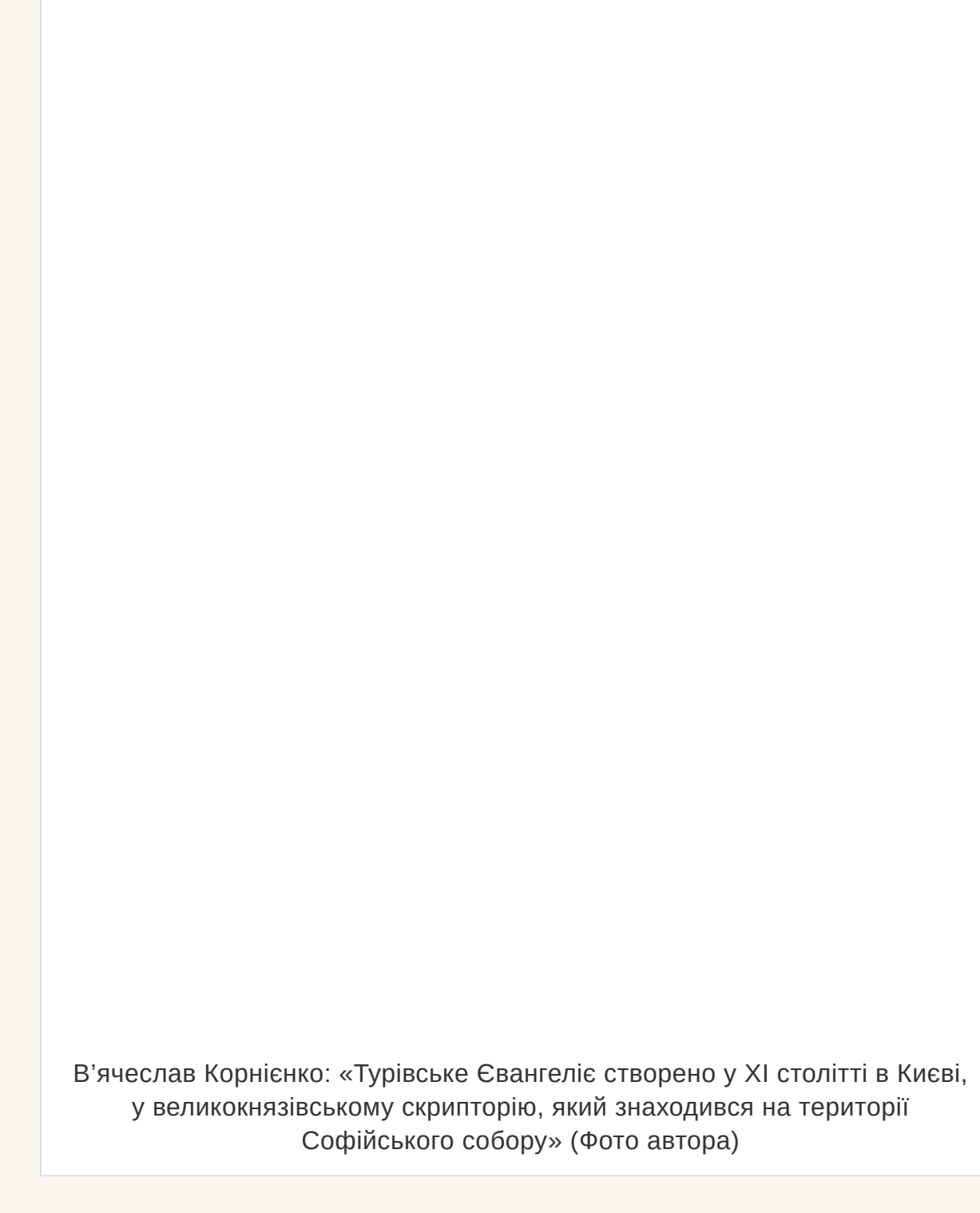
Читайте також: Мазепа зустрічається з королем Швеції у селі, де сталося диво: у Києві відкрилася виставка, експонат якої має до цього причетність

«У Софії Київській існував центр книгописання, і звідси книжки розповсюджувалися по інших містах княжої Русі»

Заступник генерального директора Національного заповідника «Софія Київська» доктор історичних наук Вячеслав Корнієнко, який взяв участь в дослідженні Турівського Євангелія, розповів.

— Це Євангеліє було створене у великокнязьському скрипторію (слово має латинське походження: «scriptor» — це писар), який розміщувався у Києві, в Софійському соборі.

Раніше вважалося, що Турівське Євангеліє написано десь в іншому місці. Сказано, в Мінську заявляли, що це білоруська книга. Дехто з науковців трактувало окреміше: мовляв, складно довести, що цей манускрипт було написано не в Турові (в цьому білоруському місті його виявили), але водночас важко заперечувати, що він створений не там.

Турівське Євангеліє виявили за часів російської імперії. За наказом поміщика навчального округу Більцького у Туров була проведена експедиція, яка мала на меті знайти свідчення того, що цей край «исконно русский». Турівське Євангеліє намагалися представити як доказ цієї тези.

Священник у церкві спробував прихопити цю реліквію: поклав в ящик з вугіллям. Проте, мабуть, експедиція знала, де шукати — мала, як то кажуть, наводку. Тож «випадково» зашла в приміщення, де було навалено усілякі речі, «випадково» зазирнула в ящик з вугіллям і там відшукала ці дорозгоціні десять аркушів. Потім їх відвезли у Вільно.

У XI столітті, під час Першої світової війни, коли російська армія відступала, під виводом порятунку культурних цінностей з Вільна вивезли бібліотеку та архів. Їх вивозили в Рум'янцівську бібліотеку (нині російська державна бібліотека) в Москві. Згодом, в період між двома світовими війнами, російська сторона поширювала чутки, що вивезені з Вільна рукописи згоріли. Для чого була потрібна ця легенда? Щоб Польща припинила висувати вимоги про повернення цієї спадщини. А після Другої світової війни Турівське Євангеліє (певно, й інші реліквії) повернули у фактично окуповану Радянським Союзом Литву.

У 1990-х роках, коли створилися національні держави, почалися дослідження, які мали на меті з'ясувати походження Турівського Євангелія. Тоді навіть російські науковці признали, що ця книга має виразні риси шкоти князького скрипторію. При цьому вони заговорили, що невідомо, де саме працював переписувач над Турівським Євангелієм: можливо, в Турові, не виключено, що в якомсь іншому місці. Тобто знову в жакі створювалося підґрунтя для заяв про «спільну спадщину».

Важливий момент — оформлення цього Євангелія. Зазвичай стародавні рукописи мають гарне оформлення: і в них присутні мініатюри. А в Турівському Євангеліє їх немає. Але там дуже майстерно написані заголовні літери й заставки. Так от, найбільш аналогіє цьому ми з мистецтвознавцюю Наталією Яничкою знайшли в оформленні спінопису Софійського собору, який був джерелом потінення для переписувачів книг.

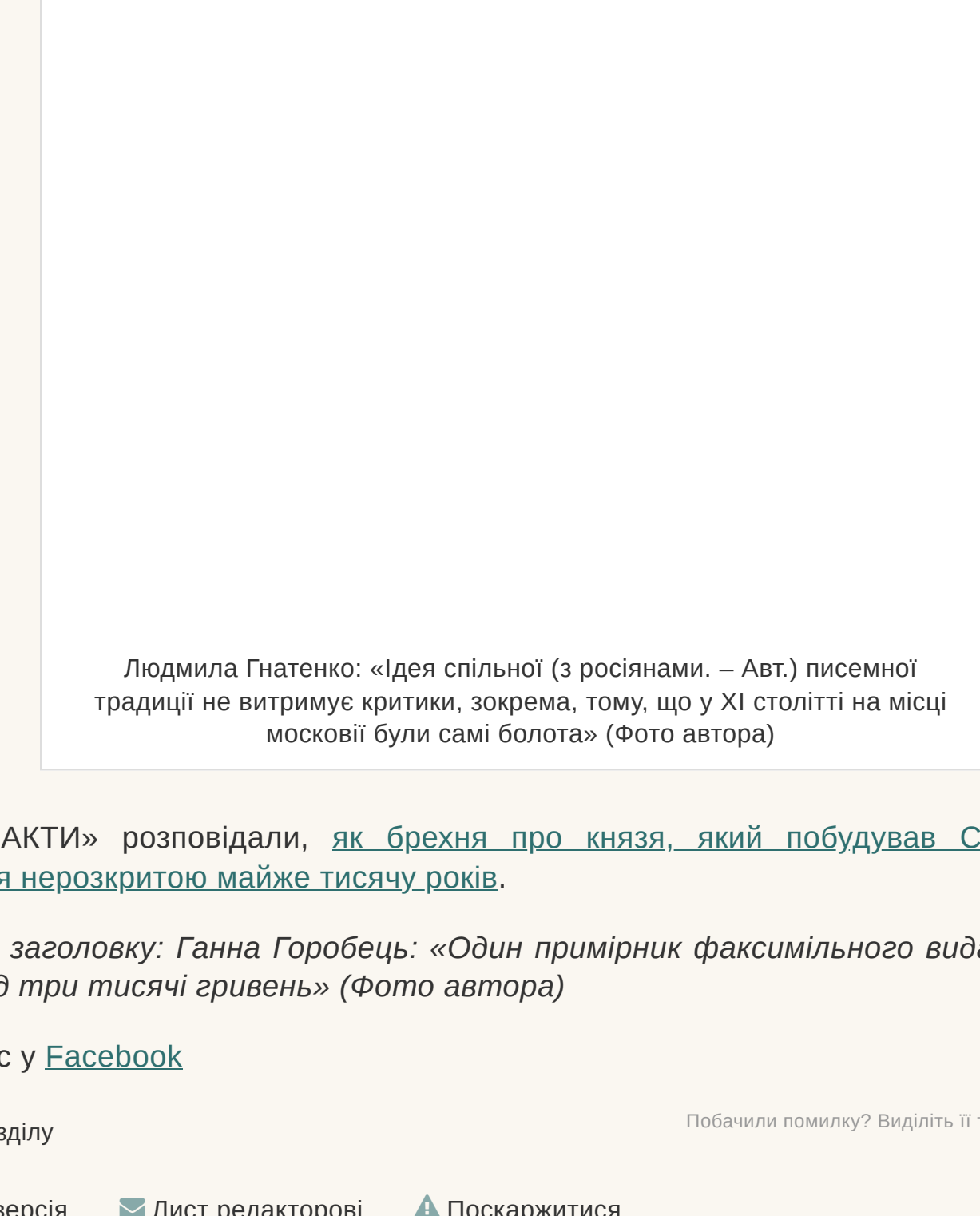
Цей факт разом з українськими мовними особливостями Турівського Євангелія, його добу створено в Києві, у великокнязьському скрипторію. Слід зазначити, що польська колега, яка вивчала це Євангеліє, знайшла в ньому ознаки української мови. Підкреслю, що вона працювала абсолютно незалежно від нас.

Слід розуміти, що в Софії Київській існував центр книгописання, і звідси книжки розповсюджувалися по інших містах княжої Русі. І лише наприкінці XI століття з'явилися ініціативи XI століття, зокрема в Новгороді.

Телер ішою являється російської історіографії про те, що була одна давньоруська писемна мова. Тоді вона існувала, то це була старобілоруська мова? Чи немає? Бо іноді норми задавали київські переписувачі. Тобто вони часто писали так, як говорили, тому наробили помилок при переписуванні книг церковнослов'янською мовою. А їхні новгородські колеги, переписуючи книги, створені в київському скрипторію, сприймали ці помилки як норму церковнослов'янської мови.

Друкстор історичних наук Людмила Гнатенко, старша наукова співробітниця Інституту рукопису, який також досліджує текст Турівського Євангелія, зокрема, зазначила.

— Ідея спільної (з росіянами. — Авт.) писемної традиції не витримує критики, зокрема тому, що у XI столітті на місці київської були самі болота. Не може існувати традиції держави, якщо в той період її (держави) ще не існувало.

Раніше «ФАКТИ» розповідали, як брехня про князя, який побудував Софію Київську, залишалася нерозкритою майже тисячу років.

На фото у заголовку: Ганна Горобець: «Обидь примірників факсимільного видання обійшовся нам у понад три тисячі гривень» (Фото автора)

Читайте нас у Facebook

До змісту розділу Поділитися 0 Поділитися Твітнути

Друкована версія Лист редакторів Покоритися

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

- Зелень не віне навіть через жидівське лайкає від шер-годука
- Газ для урятує різнощодо: зарплати, тарифів, зростуть вартість енергії
- Як правильно використовувати каскети для протек: помилки та хороні лайфхаки
- Урятує змусить встановити вдома другий лінійний електромер: кого це стосується

Новини партнерів

Назва сайту Україна Політика Гроші Лайф	Світ Прима ланка Бюлет Спорт Куболіт	Культура Шоу-бізнес Шоу-бизнес Суспільство Стиль життя	Кіно та реєстрація Люди та звірі Відео і сторі 25 років поперку	Історія сучасності Наука та техніка Кілопояк Залитайте у Фейлб	Імеміонери для Гороскоп Крос-валент Фотоблаги Погода

Розкриття: Генератори і Консультанти | Привітання і спілкування | Правила користування сайтом fakty.ua

© 1997–2024 «ФАКТИ» та «Світ» | Усі права на матеріали сайту зберігаються у відповідності до законодавства України. Матеріали на сайті розміщені «як є» без гарантій. «ФАКТИ» не несе відповідальності за використання матеріалів сайту. Усі права на матеріали сайту зберігаються у відповідності до законодавства України. Матеріали на сайті розміщені «як є» без гарантій. «ФАКТИ» не несе відповідальності за використання матеріалів сайту.

ПОПУЛЯРНЕ

- Українські пенсіонери не чекають на свої пенсії 40 років: суд постановив кримину по скандальному постанову уряду

11 червня 2024 **12:54**
- Археологічна сенсація: унікальні шапка та пояс саксонської доби, яких більше 2500 років, знайдені на Більському горіщі

14 червня 2024 **12:24**
- «Вона мучить мене вже багато років»: жінка заявила, що її чоловік загинув внаслідок ДТП, який кинув вилки США і СРСР: не розкрито через 40 років

12 червня 2024 **12:24**
- «Я стріляв по машині з лігера 2», але вигадав, що там були цивільні: обоє лівих припинили мене катувати»: колишній полонений «завоюєць» написав книгу «Скорасць»

13 червня 2024 **11:24**
- «Після влучання „Шахед“ з лігера 2», але вигадав, що там були цивільні: обоє лівих припинили мене катувати»: колишній полонений «завоюєць» написав книгу «Скорасць»

9 червня 2024 **12:24**

Понеді 18.06.26, ранок

Кілометрів: 428

Вітер: 2 м/с, західний

Погода на 10 днів від synoptik.ua

+14°C

БІЛЬШЕ У РОЗДІЛІ

Головне Євангеліє Софійського собору опинилося у колекції масажиста путіна: у Києві презентували дослідження про виврадені в Україні цінності

12 червня 2024 **12:24**

Вбивці мав з собору два зображення Петлюри, але спігвав: «Ви Петлюра?» — і після ствердній відповіді почав стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР

25 травня 2024 **12:24**

Мазепа зустрічається з королем Швеції у селі, де сталося диво: у Києві відкрилася виставка, експонат якої має до цього причетність

6 травня 2024 **12:53**

Поки одні дискутували, як назвати український парламент, письменник і адвокат за рубль спублікував спогади про створення Центральної Ради

29 березня 2024 **12:22**

Загинув в нерівному бою 224 воїни: в Києві показали реліквію, яка діном збереглася після завоєної битви

22 лютого 2024 **12:21**